

"משמרת הקדש", ג. "למשמרת בני ישראל"⁽¹¹⁾. ואי רק בחד מקום שמרו, אם כן לא הוּי אלא שמירה אחת.

כ-ב שנינו במתניתין: בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות!

איבעיא להו: האם עליות ממש הוּו, ככל העליות שבנויות מעל הבתים, והבית שתחתיהן עשוי לשמוש.

או דלמא, לא היה בית בנוי תחתיהן אלא היו בנויות על גבי עמודים או על מקום גבוה בעזרה. והא דקרי להו עליות, היינו משום דהוּו מגבה גביהי מקרקע העזרה, בעליות, לפי ששמירת הכהנים צריכה שתהיה במקום גבוה.

ופשטיגן: תא שמע, דתנן: אחד השערים שבצד צפון של העזרה, היה שער הניצוץ. וכמין אכסדרה פתוחה היה. ועליה בנויה על גבה של האכסדרה הזו. ובה היו הכהנים שומרים. לפי שכל ג' המקומות שהכהנים שומרים בהם, צריכים להיות מלמעלה. אבל כל עשרים ואחד מקומות של שמירת הלויים לא היו במקום גבוה, אלא מלמטה בגובה הקרקע⁽¹⁾.

ומקצתו של בית הניצוץ היה בנוי בעזרה, אלא שפתח היה לו לחול! למקום בהר הבית שלא היה קדוש בקדושת עזרה.

הרי קתני להדיא דעליה ממש היתה.

והוינן בה: מנא הני מילי שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה⁽²⁾?

בפנים, שמרו הלויים מבחוץ. וכן כתב הר"ש בריש מדות.

ויעויין בב"ח שם, שתלה מחלוקתם בפלוגתא אביי ורבא לקמן כו א.

ועוד שיטה שלישית יש בזה, והיא שיטת פסקי תוספות והרא"ש, שבג' מקומות שמרו הלויים עם הכהנים יחד, ובי"ח מקומות נוספים שמרו לבדם. נמצא בין כולם כ"א מקומות.

ויעויין במשנה למלך שם, שהאריך בביאור כל השיטות.

2. כן איתא במפרש. והוא לשיטתו אדיל, דלא שמרו הלויים בג' מקומות ששמרו בהם הכהנים. אבל הרא"ש והראב"ד פירשו, דהכי הוינן בה: מנלן דשמרו הלויים גם בג' מקומות ששמרו הכהנים, והכהנים למעלה והלויים למטה?

וכשיטת הסמ"ג (הובאה לעיל בהערה 1) קיימא להו.

11. ובשלישי הגיבורים הלכה יז כתב, דבכל מקום היתה משמרת של עשרה כהנים. וכן במשמרת הלויים.

וכן משמע מהרמב"ם בפרק ח מבית הבחירה הלכה ד, שכתב "וארבע ועשרים עדה שומרין אותו בכל לילה תמיד, בארבעה ועשרים מקום". ואפשר שטעמו משום שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה". תפארת ישראל.

1. אבל לא קאי על בית הניצוץ עצמו. ששם לא שמרו הלויים כלל. שהרי לא חשיב ליה לקמן בהדי כ"א מקומות ששמרו בהם הלויים. מפרש. וכן היא דעת הרמב"ם בפרק ח מבית הבחירה הלכה ח.

אבל הסמ"ג בחלק העשין סימן קסה כתב, שהיו הלויים שומרים אף בג' מקומות ששמרו הכהנים, מלבד כ"א מקומות ששמרו לבדם: בבית אבטינס ובבית הניצוץ שהיו עליות, שמרו מתחתיהן. ובבית המוקד ששמרו בו הכהנים

ומשנינן: דתנו רבנן: נאמר לאהרן הכהן: "וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקרב אתך, וילוו עליך וישרתוך, ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות" — בעבודתך שלך **הכתוב מדבר!** שישתתפו הלויים בעבודת הכהנים, ויהיו נטפלים להם.

ומנין אתה אומר "בעבודתך הכתוב מדבר", או שמא אינו מדבר הכתוב אלא בעבודתם של הלויים? וכגון בשירה ובמשא. והכי פירושא דקרא: שאתה תעשה את עיקר העבודה במזבח, והם יתחברו אליך "וישרתוך" בעבודה שלהם, שהיא משא כלי המשכן.

אי אפשר לומר כן.

שהרי כשהוא אומר לאחר מכן, "ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבודת האהל" [בגמרא גרסינן: לכל כליו ולכל עבודתו ולא נמצא כן בקרא], הרי כבר פסוק זה בעבודתם אמור.

הא מה אני מקיים קרא ד"וילוו עליך וישרתוך"?

אלא ודאי, בעבודתך הכתוב מדבר⁽³⁾! ואין לך עבודת כהנים שהלויים משתתפים בה, אלא שמירה. ומדכתיב לשון "ילוו", משמע

דטפלין הם הלויים לכהנים בעבודה זו, ואין שומרים בגובה כמותם.

הא כיצד?

הכהנים שומרים מלמעלה והלויים שומרים מלמטה⁽⁴⁾.

שנינו במתניתין: בית המוקד כיפה. ובית גדול היה. והוא המקום השלישי של שמירת הכהנים.

ומקשינן: וכי חד שימור הוא דהוה ליה לבית המוקד?

ורמינהי: תנן: שני שערים היו בבית המוקד. שער אחד היה פתוח החוצה לחיל [חלק הר הבית הסמוך לעזרה, שהיתה לו קדושה בפני עצמה], ושער אחד שמצדו הפנימי, היה פתוח לעזרה.

ואמר רבי יהודה: בשער זה שנכנסים דרכו לעזרה, פשפש [פתח] קטן היה לו. שבו היו נכנסים מדי לילה לבלוש את העזרה! וכדאיתא לקמן, שקודם תרומת הדשן היו בודקים את העזרה, לראות אם הכל כתיקונו. ולפי שלא רצו לפתוח את דלתות העזרה קודם זמן התמיד, נכנסו דרך הפשפש.

3. והרא"ש על פי דרכו (לעיל בהערה 2) פירש: או אינו אלא בעבודתם, כלומר, בכ"א מקומות ששמרו בהם הלויים בפני עצמם, ולא יחד עם הכהנים בג' מקומות? ומשני, כשהוא אומר "ונלוו עליך ושמרו" ולא כתיב התם "ושמרו משמרתך", משמע דשמירתן היא בפני עצמה ולא יחד עם הכהנים. ואם כן, קרא ד"וילוו עליך וישרתוך" דכתיב ביה "ושמרו משמרתך", משמע

שישמרו גם עם הכהנים יחד.

4. ונסתפק הראב"ד:

האם במקומות ששמרו הלויים מהני אף שמירת הכהנים, שהרי יותר זריזים הם מהלויים. או דלמא, דוקא לויים בעינן באלו כ"א מקומות. כי היכי דתהווי היכרא דבמקומות היותר מקודשים שומרים הכהנים שהם יותר

וקשיא, הא בכל שער ושער של העזרה העשוי לכניסה ויציאה, בעינן שמירה. ומדהוּוּ התם שני שערים, ליבעי שתי שמירות!?

אמר אביי: כיון דשני שערי בית המוקד, גבי הדרי הוּוּ קיימי, אחד כנגד חברו, וגם סמוכים היו זה לזה [רא"ש], לכך סגי להוּוּ בחד שומר. שהרי אותו שומר דוי [רואה] להכא, ודוי נמי להכא, ורואה את שניהם כאחד.

שנינו במתניתין: מוקף רובדין של אבן!

והוינן בה: "רובדין" — מאי ניהו?

ומשנינן: גזרתא דאצטבתא [אבנים גזורות] הן. והיו בולטות מן הכותל. דסלקי בהוּוּ [שהיו עולין בהן] לשורת האבנים שמעליהן, שאף הן היו עשויות כאצטבתא, ומשמשות כמקום שכיבה.

וקא סלקא אדעתין, דלאחר שבנו את הכותל, היו מסתתים את האבנים כן.

ומקשינן: ומי הוּוּ מיפלגי אבנים בעזרה? והכתיב "והבית בהבנותו, אבן שלמה מסע נבנה". שבנו כל אבן בשלמותה, שכמו שהביאנו מההר, כך בנאוה. ולא הוסיפו לתקנה במקום הבניה.

אמר אביי: דמתקני לאבנים אלו קודם שהביאום לעזרה⁽⁵⁾. ומייתי מעיקרא, קודם הבנין, שני סוגי אבנים. אבני זוטרטא לשורה העליונה, ואבני רכרכתא לשורה התחתונה. כדכתיב "אבני עֶשֶׂר אמות ואבני שמונה אמות". ואותן שתי אמות שבין השורה התחתונה לשורה שמעליה, שימשו כאצטבה.

שנינו במתניתין: זקני בית אב ישינים שם, על הרובדין!

והוינן בה: ואמאי ישנו שם? ונעיילו מיטות לבית המוקד וישנו עליהם.

ומשנינן: לאו אורח ארעא לעיולי מטות לבית המקדש.

שנינו במתניתין: פרחי כהונה היו ישנים איש על כסותו בארץ!

והוינן בה: אמאי התם, ברישא דמתניתין, קרי להוּוּ לכהנים הצעירים השומרים שם "רובים", ואילו הכא, קרי להוּוּ "פרחי כהונה"?

ומשנינן: אמרי, אין הכי נמי, דלאו היינו הך כז-א הם.

התם, בשומרי בית אבטינס ובית הניצוץ, דעדיין לא מטו למעבד עבודה במקדש —

זרזים. והכריע כהצד הב'.

"לא תבנה אתהן גזית" — במזבח אי אתה בונה גזית. אבל אתה בונה גזית בהיכל ובבית קדשי הקדשים. כי דוקא מזבח שנברא להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצרים, אינו דין שיבא מקצר על מאריך. מפרש.

ובסוטה מח ב פליגי בה רבי יהודה ורבי נחמיה. וכן אית ליה לרבי נחמיה. אבל רבי

5. והיו חותכין אותן בברזל. שכיון שהיה חוץ לעזרה, מותר לעשות כן. שלא נאמר "ומקבות וגרזן וכל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו", אלא בעזרה עצמה.

וכן איתא במכילתא, בהא דכתיב אצל מזבח